Pusi tunkïr jisk’a t’aqan imantat sarnaqäwipa - Kimsa tunka kimsani jakhu

Ezequiel: tunka pusini jakhu

Jeff Pippenger
2026-10-27

Génesis libron pusi ukhamarak phisqa jaljapanakanxa, Caín chachat jutirinakan suti listapampi Set chachat jutirinakan suti listapampixa mayjt’äwinakap uñacht’ayasa uñtasiyatawa.

Suma Lamech ukat jan wali Lamech

Uka pä wila masi saräwixa chhaqhat jaqinakampi qhispiyat jaqinakampi mayjäpxatapwa uñacht’ayi, uka pä saräwinakat jutir yaqhip wawanakapasti uka mayj mayjäpki uka saräwinakan purapat chikachasir ‘jutir wawanak chimpunakapwa’ uñacht’ayapxi. Cainax juchanakapat jan arrepentisipki, jan ukasti jupanakpachpax kunjamansa jikxatasipki ukatakik llakisipki uka kasta jaqinakaruw uñacht’ayi.

> Ukatsti jupax sänwa: ¿Kunsa lurta? Jilaman wilapan arupaw uraqitpach nayar art’asinitu. Jichhasti jumax amparamat jilaman wilap katuqañataki lakap jist’arawayki uka uraqit ñanqhachatätawa; Uraqi yapuchkäta ukhaxa, janiw jichhat uksarux ch’amap churxätamti; uraqinxa jaltirisa, jan kawkins utt’ata muyuskirisa ukhamäyätawa. Ukatsti Caínax Tatiturux sänwa: Mutuyäwijax nayatakix jan apañjam sinti jathiwa. Uñjam, jichhürux jumaw uraqin patxapat alisnukawayista; juman ajanumat imantatäyäwa; uraqinxa jaltirisa, jan kawkins utt’ata muyuskirisa ukhamäyäwa; ukat nayar jikxatir khiti jaqis jiwayitaniwa. Ukatsti Tatitux juparux sänwa: Ukhamasti, khititï Caínar jiwaykani ukatx paqallqu kutiw phuqsusitäni. Ukatsti Tatitux Caínarux mä chimpu uchäna, ukhamat jupar jikxatir khitis jan jiwayañapataki. Ukatsti Caínax Tatitun nayraqatapat mistuwayxäna, ukat Edénat inti jalsu tuqinkir Nod uraqin jakäna. Génesis 4:10–16.

Caín chachax jan arrepentisiri uka kasta jaqinakaruw uñacht’ayi; jupanakax jupanakpachpan llakkañan uñjasitaparukiw chuym uchapxi, ukhamarusti aski lurañ thaqhañ jan munasaw jupanakpachax puriyasipxi.

> Ukampisa Caínarusa luqtäwiparusa janiwa askit uñjkänti. Caínasti walpunwa phiñasïna, ajanupasa aynacht'änwa. Tatitusti Caínaruxa sänwa: ¿Kunatsa phiñasta? ¿Kunatsa ajanumaxa aynacht'ata? Jumatixa aski luräta ukhaxa, ¿janiti katuqatäkäta? Aski jan lurkäta ukhasti, juchaxa punkunwa winkuski. Jupan munañapasti juma tuqiruwa uñtatäni, jumasti juparuwa apnaqäta. Génesis 4:5–7.

Suxta jiwañanaka—Kimsa Alfanaka ukat kimsa Omeganaka

Pasïr qillqatanakanxa, Enoch chacharux nayrïr angelan chimpupjama, Lamech chacharux payïr

angelan chimpupjama, Methuselah chacharux chika aruman arnaqäwipjama, Noah chacharusti kimsïr angeljama uñt'ayapxayätanwa. Seth chachan wawanakapat jutir Lamech chachax paqallqu pataka paqallqu tunka paqallquni maranïkän ukhaw jiwäna, Methuselah chachax jiwkäna uka uma phuqhantäwit phisqa mara nayra. Lamech chachan jiwäwiparux phisqa mara qhipat Methuselah chachan jiwäwipaw arkäna; ukatwa uka paninin jiwäwinakapax Ezekiel chachan warmipan jiwäwipar uñacht'ayi, uka jiwäwiparusti mä mara chikatani (1.5) qhipat Uwij Qallun warmipäki uka Jerusalem markan jiwäwipaw arkäna.

> Naya Juanasti qullan marka, machaq Jerusalén, Diosan nayraqatapat alaxpachat saraqaniskir uñjta; uka markasti mä jaqichasir warmix chachapatak suma k'achacht'atäki ukhama wakicht'atänwa. Apocalipsis 21:2.

Jerusalén markana ukhamarak Matusalén chachan omega jiwäwinakapampi mayachasir Ezequielan warmipana ukhamarak Lamec chachan alfa jiwäwinakapajja, Juan Paleólogo chachan jiwäwipwa nayratpach uñacht’ayäna; uka jiwäwit phesqa mara qhepatsti, Constantino tunka mayanïrix Constantinopla markan perqanakap patjjanwa jiwäna. Lamec chachan siqipajj phesqa marwa qhanstayayi, tukuyapanjja uywanakajj paqallqo urunakaw yaqha chiqar sarjjapjje. Inti jalsu tuqinkir Roman siqipajj phesqa marwa uñacht’ayi, ukhamarak uka taqpach phesqa mara taypinkir pusi mara tiempwa uñacht’ayaraki. Ezequielan siqipajj pä marwa uñacht’ayi, ukhamarak mä ch’aqa phesqa marwa (1.5) uñacht’ayaraki. Babiloniajj Jerusalén marka t’unjkäna uk uñacht’ayir Ezequielan siqipajja, Roma markajj 66 marat 70 marakam Jerusalén marka payïr kuti t’unjkäna ukampiw chikachasi. Jerusalén markan t’unjäwip uñacht’ayir Roman siqipajj pusi mara tiempsa, kimsa mara chikatani tiempsa utjayi. Uka pusi uñacht’ayir siqinakat sapa mayajja, profecía tuqit qhanañchäwip taypinjja, janiw mä sapa uñacht’ayir tiempo utjaykänti, jan ukasti pä uñacht’ayir tiempwa utjayäna.

Lamech, John Palaiologos ukat Ezekielan warmipaxa omega jiwañampi tukusir mä pachan alfa thakhi chimpupwa uñacht’ayapxi. Kimsa siqitxa pä siqiw sapa maynin uñtasiripan jiwañapampi tukusir mä muyuntäwi uñacht’ayapxi. Yaqha siqisti uywanakan arcar mantatapampiw tukusi. Omega uñtasiripaxa Noahan Uma Juiciopxa Jerusalem markan tukjatäwipampi ukhamarak Constantinople markan pirqanakapan tukjatäwipampiw chikachayi. Kimspach omega chimpunakaxa niya puriniñampïski uka domingo uru tuqit kamachi uñstkani ukapachan yant’atäwi pachan tukusiñapwa uñacht’ayapxi.

Chiqpachansa, Noé chachan arcap qhanañchäwipanxa janiw muyuntäwix utjkänti, ukampis arcar mantañatakix mä makhatañ thakhiw utjañapänwa. Yänak apkatañ thakhix mä muyuntäwin makhatañ thakhi uñacht’ayirit uñjatächi ukhaxa, jiwañ tuqit kimspach qhanañchäwinakax mä muyuntäwiw uñacht’ayapxi. Jerusalén marka 66 marat 70 marakam t’unjatäñap uñacht’ayir Roma tuqinkir saräwinxa, 66 maranx Cestio chachan mä muyuntäwipaw utjäna, 70 maransti payïr muyuntäwix Tito chachan apnaqatänwa.

Pusi mara

1453 maran Constantinopla markar muyuntäwimpi tukuyki uka pusi maranakaxa, Apocalipsis

libron llätunkïri jaljapankir islaman “phisqa phaxsi” sat profeciapan payïri pusi marani pachapwa uñacht’ayi. “Phisqa phaxsi” sat profeciapan nayrïri pusi marani pachapaxa 1333 marat 1337 marakamänwa, Nicomedia markar muyuntäwina. Uka muyuntäwixa 1299 maran julio phaxsin 27 urut jakhthapita kimsa tunka kimsaqallqu maranakan tukuyäwipsa uñacht’ayarakïnwa. Jerusalén markan pä kuti t’unjatäwipasa, Constantinopla markan mä kuti t’unjatäwipasa, uma juiciosa, Nicomedia markar muyuntäwisa, Cristo nayra 200 marat Cristo nayra 198 marakam apaskäna uka Paniuman ch’axwa saräwipan phisqa qhanañchirinakapawa; uka saräwisti suxtïri qhanañchirïspawa, ukat yaqha mä qhawqha qhanañchirinakas utjarakiwa.

Jerusalén markan panpach t’unjäwinakapaxa jasakiw chikachasiyasi, “siqi patxaru siqi.” Uma Juiciompi inti jalsu tuqinkir Roma markan siqipampixa, panpachan utjki uka alfa ukat omega jiwañanak tuqiwa chikachasiyasi. Panium nuwasiñ saräwixa Ezequielan Cristo janïr jutkipan 587 maran siqipampipuniw chikachasiyasi, kunattix panpach muyuntäwi pachanakaw pä mara uñacht’ayapxi. Panium ukaxa Danielan tunka mayani jaljapan tunka phisqani jisk’a t’aqapanwa uñacht’ayasi; uka t’aqaxa tunka suxtani jisk’a t’aq nayrankiwa, ukasti niya jutañampïski uka domingo uru kamachiruw uñacht’ayi, kunjamtï Jerusalén markan Cristo janïr jutkipan 586 marana ukhamarak Cristo jutxipan 70 maran t’unjäwinakapax uñacht’ayapkäna ukhama. Panium ch’axwäwimpi Sidón markar muyuntäwimpin pä mara pachapaxa, aka siqinakat sapa mayniruw Danielan tunka mayani jaljapan pusi tunka jisk’a t’aqapan imantat sarnaqäwipar mantayi.

Mä chimpu

Jerusalén markan pä kuti t'unjäwipan muyuntäwinakapankir profecía tuqit nayrïr thakhi chimpuxa mä unañchwa uñacht'ayi; 66 maran Cestius ukat Ezequielan warmipan jiwäwipax panpachaw alfa unañchanakäna. Lamecax nayrïr thakhi chimpurakiwa, ukhamasti, payan qhanañchäwiparjamaxa, Lamecax mä unañcharakiwa. Jupan 777 maranïtapax kimsa chiqampi utt'ayat atipjir iglesian unañchapwa uñacht'ayi: mä profeta, mä sacerdote ukat mä rey.

> Ukhamarusa, samarañ urunakaj jupanakar churaraqiyätwa, nayampi jupanakampi mä unañchäñapataki, ukhamat nayajj jupanakar qullanaptayir Tatitütaj yatipjjañapataki. Ezequiel 20:12.

300 mara

Setan wawanakapat jutir Enocax Adanat jakthapita paqallqüri jaqïnwa; jupax 300 maranakaw Diosamp chik sarnaqäna, ukatsti alaxpachar apatänwa. ‘300’ jakhux nayrïr sartayirinakan 1843 maran kimsa patak qhananchir jamuqanakaparu, ukanakamp chikachasir kimsa patak millerita yatiyirinakaru, ukhamarak Gedeonan kimsa patak jaqinakan ejercitoparu uñacht’ayir chimpüwa. Enocampi, millerita yatiyirinakampi, Gedeonan kimsa patak jaqinakapampix patak pusi tunka pusini waranqa jaqinakaruw uñacht’ayapxi. Sansonax 300 qamaqinak katuntasinxa, pä pä mayachthapisaw chinuntäna; ukhamatwa 150 jakhuru, ukhamarak mayacht’ata chinuntatäki ukat taqpach kimsa patakäxi uka chimpuru qhanstayäna.

> Ukatsti Sansón chachax sarasaw kimsa patak qamaqir katuntäna, nina lawanaks aptasïna,

> qamaqinakarusti wich'inkat wich'inkaru uchäna, ukatsti sapa pä wich'inka taypiruw mä nina lawa uchäna. Uka lawanak naktayasasti, filisteonakan sayt'askir juyra yapunakaparuw qamaqinakar antutäna; ukhamatwa kallchat juyranaksa, sayt'askir juyranaksa, uva yapunakampi olivo quqanakamp chik q'al nakhantayäna. Taripirinaka 15:4, 5.

Apocalipsis libron llätunkïr jaljapan utjki uka Islam tuqit parlir phisqa phaxsini pä profecianakaxa, “nina” ukhamaraki “wich’inkhanaka” ukanakxa Islaman uñacht’äwinakapjamawa uñt’ayapxi.

> Ukatsti uka uñjäwin caballonakarusa, uka caballonakxar qunt’atäpkäna ukanakarusa ukhamwa uñjta, jupanakan pechonakap jark’aqir armaduranakapasti nina, jacinto ukat azufre saminakanïnwa: caballonakan p’iqinakapasti leonanakan p’iqinakapar uñtasitänwa; lakanakapatsti ninampi, jiq’impi, azufrempiw mistunïna. Uka kimsampiw jaqinakan kimsa t’aqat mä t’aqapax jiwayatäna, lakanakapat mistkäna uka ninampi, jiq’impi, azufrempi. Kunattix ch’amapax lakanakapankiwa, wich’inkhanakapankarakiwa: kunattix wich’inkhanakapax katarinakar uñtasitänwa, p’iqinakanïnwa, ukanakampiw usuchjapxi. Apocalipsis 9:17–19.

Islaman ch'amapaxa jupanakan lakanakapansa wich'inkhanakapansa utjiwa.

> Jupanakasti alacrananakan wich'inkhanakapar uñtasita wich'inkhanakanïpxänwa, wich'inkhanakapansti mich'inakaw utjäna; jaqinakar phisqa phaxsi usuchjañatakiw ch'amanïpxäna. Jupanakxarusti mä reyiw utjäna, uka reyisti jan tukuskir manqha p'iyankir angelawa; sutipasti hebreo arun Abaddon satawa, ukampis griego arun Apollyon satarakiwa. Apocalipsis 9:10, 11.

Islaman t’aqhisiyañataki ukhamarak jiwayañataki ch’amapaxa jupanakan lakanakapansa wich’inkhanakapansa utji, ukanakasti jupanakan lakanakapatsa wich’inkhanakapatsa mistuni.

> Ukatwa Tatitux Israel markat mä urun p'iqsa wich'inksa, laymsa tutursa khuchhuqani. Jilïr yäqat jaqix p'iqiwa; k'arinak yatichir profetasti wich'inkawa. Kunattix aka markan irpirinakapax jupanakarux pantjasiyapxiwa; jupanakan irpat jaqinakasti tukjatäpxiwa. Isaías 9:14–16.

Islamampi Israelampix profecía tuqit mayacht'atäpxiwa, panpachanis Abraham chachan wawanakapäpxatap layku, ukat sapa siqinxa “p'iqixa” “chuymankipstata ukhamarak yäqat jaqiwa”, “wich'inkhasti” “k'arinak yatichiri profetawa”. Islamatakix k'arinak yatichkäna uka nayra profetax Mohammed ukawa. Koranax Islaman t'iju t'ijunakapar ch'amañchki uka k'arinak uñacht'ayi, chuymankipstata ukhamarak yäqat jaqisti jupanakan política tuqit p'iqinchäwipawa. Islamax Estado apnaqäwimpi (laka) irpatawa, uka apnaqirinakasti Koranankir k'arinakampi (wich'inkha) ch'amañchatäpxiwa. Samson chachan kimsa patak qamaqinakapax sapa maynis phisqa phaxsini pä tamaruw jaljatäpxäna, ninampi, jiq'impi ukhamarak azufrempi t'aqhisiyapxañapatakisa jiwayapxañapatakisa.

Nina, jewq’e ukat azufre

Ninasa, jiqisa, azufresa kimsa angelanakan profecía toqet kankañanakapaniwa. Nayrïrisa qhipïrisa nina kastanakawa. “Azufre” arun saphipaxa Diosan mä lliphipt’äwipwa uñacht’ayi. Ninaxa mä yatiyäwin chimpupawa; jiqisti uka yatiyäwin utjayatapawa, azufresti uka yatiyäwix religión toqetätapwa uñacht’ayi. Uka kimsapachaxa Apocalipsis tunka pusini jaljankir kimsa angelanakan chiqpach yatiyäwipat k’arisit lurat uñtasitanakawa. Hierrot lurat pecheraxa ninjama, jacinto qaljama ukhamarak azufrejam uñacht’ayatawa. Ukaxa jilïr sacerdoten pecherapat k’arisit lurat uñtasitawa. Jilïr sacerdoten pecherapaxa pataka pusi tunka pusini waranqa jaqinakaruxa Urim ukat Thummim ukanakampi uñacht’ayat Dios kankañampi mayacht’at tunka payani jaqi kankañani suma qalanakarjamaw uñacht’ayi. Nayra pachan jacinto qalaxa ch’amaka larama-ch’iyara, jan ukax ch’amaka kulli saminïnwa. Islaman pecherapan jacinto qalapaxa Islaman lakanakapata (estado) ukhamarak wich’inkhanakapata (iglesia) mistki uka jiqimpiw chikachasi.

Enoc chachana Diosampi 300 maranaka sarnaqatapat qhipa alaxpacharu apatätapaxa 300 jakhu 1798 marana purinkäna uka nayrïr angelana yatiyäwipampiwa mayachthapi. Nayrïr angelana uka yatiyäwipaxa 1840 marana agosto phaxsina 11 urupana, Apocalipsis llätunkïri jaljana phisqa phaxsinakata arsuta profecía phuqhasitapampiwa ch’amañchatäna. Uka jaljankiri phisqa phaxsini pä pachanakaxa siqi patxar siqi mayachthapitawa. Phisqïri jisk’a t’aqana ukhamaraki tunkïri jisk’a t’aqana utjki uka phisqa phaxsinakaxa sapa mayni pataka phisqa tunkani maranïki uka pä mayja pachanakawa siski uka amuyt’äwixa jichhakiwa uñt’asïna. Uka chiqaxa uñt’asïna ukhaxa, Sansón chachaxa qamaqinakaru panin panini chinuntasa pataka phisqa tunkani qamaqi parisanaka uñstayäna.

Sansón chachan profecía tuqit sarnaqäwipanxa (uka sutix “inti” sañ muni), Nínive markan nuwasïwipax llaver uñacht’aykäna ukapachaxa, p’iyat mistkäna uka “jiwq’i” intiruw ch’amakampi imantäna. Milleritanakaxa, Islaman p’iyapan jiwq’epampi intin imantatätapaxa, intimpi (Sansón) uñacht’ayat Criston suma yatiyäwipan imantatätapawa sasaw chiqapar amuyapxäna. Sansón chachan qhanañchäwipampi Apocalipsis libron llätunkïr jaljat tunka mayanïr jaljakamankir Islamampi taypinxa, yaqha mä qawqha mayachasiwinakaw utjaraki.

Sansón chachan sarnaqäwipan kimsa jakhux uñsti: casarasïwir jawsatanakax kimsa uru manqhanwa uka jamusiñ qhanañchapxañapäna. Sansón chachax kimsa warmimpiw chikachasi: Timná markankir warmipampi, qullqi layku janchip aljir warmimpi ukat Dalilampi. Tatitun Ajayupax kimsa kutiw Sansón chachxar jutxati: leonampi jikisitapana, Ascalón markana ukat Lehi chiqan. Sansón chachax janïr kunatï chiqäki uk arskasax Dalilarux kimsa k’ari jaysäwinak churi. Kimsa jakhux Diosan kankañap uñacht’ayi, ukhamarak dragonampi, ajjsarkañ animalampi ukat k’ari profetampi utt’ayat k’ari dios kankañapsa, atipjir iglesian kimsa chiqani utt’asitapsa uñacht’ayaraki.

Kimsa tunkax mä sacerdoten jakhupawa, ukat Sansonan jaqichasïw manq’äwipar irpanit masinakax kimsa tunkänwa. Ukatsti, jawst’atanakatix jamusiñ qhananchapxaspäna ukhaxa, Sansonax kimsa tunka sábananakampi kimsa tunka isinakampi apustäna. Jamusiñapax aljantatäna ukhaxa, Sansonax apustäwip phuqañatakiw Ascalón markankir kimsa tunka chachanakar jiwayäna. Kimsa tunka jakhux kimsa patakan profeciarjam tunkïr jaljapawa, ukat Enoc chachan

kimsa patak maranak Diosamp sarnaqatapamp chikachasisaxa, Sansonax katuntkäna ukat pä pä ñach’antasin patak phisqa tunka tamar tukuykäna uka kimsa patak qamaqinakax Apocalipsis libron llätunka jaljapankir phisqa phaxsinakat parlir pä profecianakampiw mayachasipxi, uka pä profecianakasti siqi patxaru siqi uchañ thakhimpi mayachatawa. Kimsa patakax kimsa waranqan profeciarjam tunkïr jaljapawa, kimsa waranqasti mä jilt’ir tamaruw uñacht’ayi, uka jilt’ir tamax Pentecostés urun iyawsirir tukupxkäna ukanakan uñacht’ayat chiqapar sarnaqir jilt’ir tamäskpasa, jan ukax quri waka qallu tuqit kutkatasïwin levitanakan jiwayat jaqinakan uñacht’ayat jan chiqapar sarnaqir jilt’ir tamäskpasa.

Quri waka qallu layku utjkäna uka kutkatasïwimpi Pentecostés urun Diosar kutikipstirinakampixa, niya puriniñampïski uka domingo uru tuqit kamachinwa profecía tuqit chikthapipxi. Mä jilt’ir tamaxa Diosan arust’äwipankir markapat mä jilt’ir tamaru ukhamarak Diosan arust’äwipankir markapan uyup anqankirinakat mä jilt’ir tamaruw uñacht’ayi. Sansón chachan qhanañchäwipan kimsa waranqat nayrïr kuti aytasitaxa, filisteonakar chuymachañatak Sansónar katuntapkäna uka judionakawa; payïr kuti aytasitasti filisteonakawa. Taripäwixa Diosan utapatwa qallti, ukxarusti Babiloniankasipkaki uka tunka mayanïr horan irnaqirinakaruw puri. Sansón chachan qhanañchäwipaxa kimsa waranqaxa mä jilt’ir tamar uñacht’ayir chimpütapwa ch’amañchi, ukhamarakiw taripäwin mayat mayar sarantäwipsa ch’amañcharaki. Enoc chachaxa kimsa patak maraw Diosamp chik sarnaqäna, ukhamatwa Diosan arust’äwipankir markapan jiwañ jan mallt’ir jilt’ir tamapar uñacht’ayäna. Uka jilt’ir tamaxa Apocalipsis libron paqallqïr jaljapan jach’a jaqi tamat mayjätap uñacht’ayatäki uka pataka pusi tunka pusini waranqawa.

300 ukana tunka t’aqat mä t’aqapaxa 30 ukawa, ukasti mä sacerdoten chimpupawa; ukat juk’ampisa, kimsa jakhuxa, kimsa tunkana tunka t’aqat mä t’aqapjamaxa, Diosan kankañapsa, dragonampi, axsarkañ animalampi, k’ari profetampi ukanakan k’ari Dios kankañapsa uñacht’ayi. Kimsa jakhuxa atipjiri iglesian kimsa t’aqar jaljatätapsa uñacht’ayarakiwa; uka iglesiaxa kimsa tunka maranïkasina apnaqañ qalltir David reyimpi, kimsa tunka maranïkasina luqtañ qalltir José sacerdotempi, ukhamarak tunka paqallqunïr jubileo muyun kimsa tunkïr marapan pä tunka payani maranak luqtäwip qalltir profeta ukhamarak sacerdote Ezequielampi uñacht’ayatawa. Sacerdotjamaxa, jupaxa kimsa tunka maranïpachänwa.

Profetjama, sacerdotjama ukat reyjam uñacht’ayat kimsa uñacht’äwinakat sapa maynixa, muyuntäwi qalltayki uka thakhi chimpunwa paqallqür urunkir samarañ urun Diosan sellop katuqi. Jiwañ tuqit pä qhanañchirinakaxa, 70 maran Jerusalén markan t’unjatäwip tuqit yanapt’ir qhanañchirimp chikaxa, muyuntäwin thakhi chimpupax mä ‘chimpu’ ukhamätap uñacht’ayir kimsa qhanañchirinak churapxi.

Mayjt’äwin chimpupa

Muyuntäwix qalltki ukhaxa, Diosan kimsachat atipjir iglesiapax sellomp chimpuntatäxiwa, kunjamtï Lamechax uñacht'ayki ukhama. Ezekielan warmipan jiwäwipax nayra arust'äwinkir markax uka pachpa thakhin chimpupan taqpach maysar jaytatäxatapwa uñacht'ayi. Uka thakhin chimpupax Laodiceat Philadelphiar makhatäw uñacht'ayiwa, ukasti ch'axwaskir iglesian atipjir

iglesiar makhatäwipjamaw uñacht'ayataraki; ukhamatwa uka iglesiapax uka paqallqunkir kimsaqallquïr iglesiar tukxi. 1844 maran octubre phaxsin 22 urupat 1863 maran kutkatasïwipkama sarantkäna uka kimsïr angelan millerita sarnaqäwipanxa, uka thakhin chimpupax James ukat Ellen White panpachanix uka sartäwir Laodiceankirjam uñt'ayañ qalltapxkäna uka 1856 maran pachapwa uñacht'ayäna. 1856 maranxa, Philadelphiankir millerita sartäwix Laodiceankir millerita sartäwiruw tuküna. Paqallqu mara qhipatxa, uka sartäwix Laodiceankir Paqallqïr Uru Adventista iglesiar tukxipanwa Laodiceankir millerita sartäwix tukusxäna.

Esmirna tamax tukuskäna ukat Pérgamo tamax qalltkäna uka 313 marampiw uka thakhi chimpux uñacht’ayataraki. Mayacht’at uñjataxa, 1856 maran chiqapar sarnaqir Filadelfiat jan chiqapar sarnaqir Laodicear mayjt’äwix 313 maran chiqapar sarnaqir Esmirnat jan chiqapar sarnaqir Pérgamor mayjt’äwimp chikachasiwa, ukat uka mayjt’äwi pachax uka thakhi chimpux mä unañchäwiwa sasin uñt’ayarakixa. Muyuntäwix mä unañchäwimpiw qalltixa, mä qhawqha qhanañchirinakan qhanañchäwiparjama. Uka pataka pusi tunka pusini waranqa jaqinakamp utt’ayatäki uka kimsïr angelan sartäwipax Lamec jiwki uka pachan sellump chimpt’atäki ukhaxa, jupanakax mä wiphaljam alayar aptatäpxasax sellump chimpt’ata ukat phuqhatpach mayacht’atäpxiwa, kunalaykutix muyuntäwin profecía tuqit utt’asäwipan nayrïr thakhi chimpupax mä unañchäwiwa.

Juan Paleólogo chachan jiwatapax Islaman thakhi chimpupwa uñt’ayi, kunapachatï inti jalsu tuqinkir Romax Islaman apnaqatäñapatak ch’amamp wayt’atäki ukhaxa. Jerusalén markan muyuntatäwipampi t’unjatäwipampix Babiloniampin Romampin pä qhanañchirinakapwa churapxi. Ezequielan mä mara chikatani pachapax alax tuqinkir reyin katuntat apatäpxañap tuqit amuyasiñatak yatiyäw uñjañsa ist’añsa jan munapkäna uka Laodiceankirinakaruw uñacht’ayi. Cestio chachan chimpupax alax tuqinkir reyit qhispipki uka Filadelfiankirinakaruw uñacht’ayi. Uka pä chimpux manqha tuqinkir profecía yatiyäwitwa parlapxi, Lamec chachan 777 jakhupas uka kipkarakiw luri. Siqi patxar siqi, mä tamax muyuntatäwi pachan katuntat apatäxiwa, yaqha tamasti alax tuqinkir reyin amparapat qhispiwa.

John Palaiologos jupan jiwañapaxa, Lamech jupampi uñacht’ayatäpki ukanakaxa sellompi chimpuntatäpki uka thakhi chimpuna Islam ukaxa kuna luräwinïnisa uk qhanstayasa, anqäxankir profecía yatiyäwi uñacht’ayi. Jerusalén markan muyuntatäwipana ukhamarak tukjatäwipana qhispiwayapki ukanakampi katuntatäpki ukanakampixa, muyuntäwin profecía pachapan alfa thakhi chimpupanwa jaqin kunjam chuymanïtapaxa qhansti sasawa ch’amampi qhanañchapxi. Uka pä tamaxa pä Lamech jupanakampi uñacht’ayatäpxiwa. Mä tamaxa Nashville markaruxa amuyasiñapatakiw iwxt’i, maynïr tamasti uk lurañxa janiwa munkiti.

> Ukatsti Tatitux juparux sänwa: Ukhamasti, khititix Cainar jiwaykani ukax paqallq kutiw mutuyatäni. Ukatsti Tatitux Cainarux mä chimpu uchäna, khititix jupar jikxatkani ukax jan jiwayañapataki. Génesis 4:15.

Kutkatasïwin chimpupa

Caínax kutkatasitapan chimpupwa katuqäna. Kutkatasitapan chimpupax taqi jaqinakatak mä amuyasiñatak yatiyäwjam amuyatänwa: Caínar jiwayapxaspa ukhaxa, Diosan paqallq kuti mirayat taripäwipwa katuqapxaspawa. Mä tuqit amuyt'asaxa, uka chimpux Diosan Caínar jark'aqäwi churatapjam amuyatäspawa, ukampis profecía tuqitxa, Bibliankir qhipa libron utjki uka kutkatasïwin amuyasiñatak chimpupampiw chikachasi. Omega libro sat Apocalipsis libron utjki uka ajjsarkañ animalan chimpupax alfa libro sat Génesis libron utjki uka Caínan kutkatasitapan chimpup taypiw nayratpach uñacht'ayatäna. Caínan chimpupan imantat amuyasiñatak yatiyäwipax akawa: Caínjam pachpa jaqi kankaña uñacht'ayir taqi jaqinakax Diosan apanukutäpxaspawa, taripatäpxarakispawa. Caínar uchata chimpux ajjsarkañ animalan chimpupampiw chikachasi, ukat uka amuyasiñatak yatiyäwix Caínan jilapar jiwayas kutkatasitap jan yatiqasiñataki utjki uka kamachiruw ch'amañchi; uka kutkatasïwix Apocalipsis libron ajjsarkañ animalan uñacht'äwipjam uñacht'ayatawa. Caínan luräwip yatiqasiñax Caínan mä uñacht'äwip lurañawa. Caínarux paqallq kuti mirayat phuqhayañ taripäwiw churasïna, ukat Caínat jakthapit suxtïr generacionanxa, Lamecax awkipan juchap mayamp luratapa, ukampis taripäwipax paqallq tunkar paqallq kuti mirayatäñapwa amuyasïna.

> Lamechasti Adah ukat Zillah warminakaparuw säna: Aruj ist'apxam; jumanak Lamech warminaka, arsutajar ist'apxam: kunattix nayar usuchjatapat mä jaqiruw jiwayta, nayar chhuxriñchjatapatsti mä waynaruw jiwayta. Cain laykux paqallqu kuti kutt'ayasiñax utjchi ukhaxa, Lamech laykux chiqpachapuniw paqallqu tunka paqallquni kuti kutt'ayasiñax utjani. Génesis 4:23, 24.

Nayraqatankir jisk'a t'aqaxa Diosan Arupan jakhunakax mirayäwi tuqi kimsa kutiki uñacht'ayatäki ukanakat nayrïriwa. Qhipïrix nayrïrjamawa.

> Ukatsti Pedrox jupan ukar jutasin sänwa: Tata, jilatajax naya contra juchachasini ukhaxa, ¿qhawqha kutis juparux pampachañajäni? ¿Paqallq kutikamakiti? Jesusasti juparux sänwa: Janiw paqallq kutikamaki siskasmati, jan ukasti paqallq tunkat paqallq kutikama. Mateo 18:21, 22.

Paqallq tunka kuti paqallquxa pusi patak llätunk tunkawa, ukatxa qullan sarnaqäwinxa pusi patak llätunk tunka marani kimsa pachanakaw utji, ukatsti sapa maynixa mä yant'atäñ pachwa uñacht'ayi. Pusi patak llätunk tunka maranakaw qullan utatakisa, reyinakatakisa ukhamarak ejercitotakisa uñacht'ayasi. Reyinakatak pachaxa Cristox janïr naskäna uka 1097 maran Saulax aceitempi ajllitäkäna ukhaw qalltäna, ukatxa Cristox janïr naskäna uka 607 maran Nabucodonosoran nayrïr muyuntäwipkamaw sarantäna, ukapachaw Danielax katuntat apatäna.

Qullan utatak wakt'ayata pusi pataka llätunka tunka mara yant'äwi pachaxa Cristox janïr yurkipan 1006 maran Salomonan templopa katuyatäkäna ukhaw qalltäna, ukatsti yaqha markar apata jakäwix tukusxäna uka qhipankir templo Cristox janïr yurkipan 516 maran katuyatäkäna ukakamaw sarantäna. Ejercitotakisti, uka pusi pataka llätunka tunka maranakaxa Cristox janïr yurkipan 457 marat Cristox yurkäna uka qhipat 34 marakamänwa.

Cainan paqallqu kuti taripäwit amuyt'ayir yatiyäwipata ukhamarak chimpupata Lamechan paqallqu tunka kuti paqallqu kutipkama utjki uka pachaxa, pusi pataka llätunk tunka maranakani

mä yant’äw pacharuw chimpump uñacht’ayi. Cainan chimpupampi uñacht’ayat kutkatasïwixa juk’at juk’at juk’amp jiltaskirjamaw uñacht’ayasi, Diosax kunatsa Uma Juicio apayanïna ukarjama.

> Diosasti aka uraqin jaqinakan ñanqha kankañapax wali jach'ätapa, ukhamarak chuymanakapankir amuyunakan taqi amtäwinakapax sapa kuti ñanqhakïtapwa uñjäna. Tatitusti aka uraqin jaqir luratapat arrepentisïna, chuymapansa wali llakt'asïna. Ukat Tatitux sänwa: Nayax lurkta uka jaqirux aka uraqi patxat chhaqtayäwa; jaqirus, uywanakarus, uraqin qatatnaqtir uywanakarus, alaxpachan jamach'inakarusa; jupanakar luratajatwa arrepentista. Génesis 6:5–7.

Caín chachan suxtïr mitapankir Lamec chachax kutkatasirinakan mä chimpuntat tamapjamaw uñacht’ayata, Set chachan wawanakapan sarapankir Lamec chachampix mayjt’ayatawa. Panpacha Lamec chachanakan qhanañchäwinakapax yant’äwi pachan tukusiñap uñacht’ayi: maynix 490 sas arsutapampi, maynisti jiwäwipampi. Panpachanwa jakhunakampi chimpuchäwix utji, ukax atipt’ir iglesian kimsa t’aqat utt’asitapamp chiqak chikt’atawa. Caín chachan Lamecapax reyinakataki, santuariotaki ukhamarak ejercitotak utjki uka 490 marani kimsa pachanakampiw chikachasi; Set chachan Lamecapasti profetataki, sacerdotetaki ukhamarak reyitak paqallqu jakhun sellupaniwa. Set chachan Lamecapax Apocalipsis tunka pusinïr jaljankir kimsa angelanakapat payïr angelawa, Caín chachan Lamecapasti ajjsarkañ animalata, imagenapata, uka chimputa ukhamarak sutipan jakhupat amuyasiñatak iwxt’äw yatiyir kimsïr angelawa. Apocalipsis tunka pusinïr jaljankir 9/11 jisk’a t’aqanakax khitinakatix Caín chachan maldicionap katuqapki ukanakaruw qhan uñacht’ayi.

> Ukatsti kimsïr angelax jupanakar arkänwa, jach'a arump akham sasa: Khititix uka animalarusa, jupar uñtasit luratapparus yupaychani, ukhamarak parapansa jan ukax amparapansa chimpup katuqani ukaxa, Diosan colerasiñapan vinop umaniwa, uka vinox jan kunampis chhaxruntataw jupan thithiñapan copapar warantata; qullan angelanakan nayraqatapansa, Uwij Qallun nayraqatapansa ninampi azufrempiw t'aqhisiyatäni: Jupanakan t'aqhisiñapan jiwq'ipax wiñay wiñayaw alaxar makhatani: uka animalarusa, jupar uñtasit luratapparus yupaychirinakaxa, ukhamarak sutipan chimpup katuqir taqi khitinakasa, janiw urus arumas samarañanïpkaniti. Apocalipsis 14:9–11.

Apocalipsis 15:2 qillqatajja, Set chachat jutir Lamec chachamp uñacht’ayatäpkis ukanakajj khitinakäpkisa ukwa qhanañchi:

> Ukatsti ninampi ch’axruntat mä vidrio qutäkaspas ukhamwa uñjta: uka vidrio quta patansti uka ñanqha animalarusa, uñnaqaparusa, chimpuparusa, sutipan jakhuparus atipjapkäna ukanakaw Diosan arpanakap apt’at sayt’atäsipkäna. Apocalipsis 15:2.

Set chachan wawanakapat jutir Lamec chachax jiwatapampiw jist'antat punku uñacht'ayi. Caín chachan wawanakapat jutir Lamec chachax pusi patak llätunk tunka mara yant'äwi pachampiw jist'antat punku uñacht'ayi. Caín chachan chimpupax profecía tuqit kimsa jilïr uñnaqanak uñacht'aykäna uka kasta chuymat amuyasiñatak mä iwxt'äwirjam uñjatäñapänwa. Jupax Diosan iwxt'aparjam Diosar yupaychañaru mantañ janiw munkänti; envidiasiñat wali colerasitap uñacht'ayäna, ukat sullka jilaparuw jiwayäna; kimsïristi, arrepentisiñ janiw munkarakïnti.

Caínax Tunka Kamachinakan nayrïr qala tablapankir kamachinak p’akintataynawa; uka tablapax jaqinakan Diosamp apasiñap uñacht’ayi, payïr tablapasti jaqinakan jaqi masinakamp apasiñap uñacht’ayaraki. Kutkatasitapan chimpupax kamachir jan ist’irïtapwa ukat jan arrepentisitapwa uñacht’ayäna. Caínampi Lamecampix niyaw jutkani uka domingo uru imañ kamachi utjkipan kimsïr angelan jist’antat punkupwa uñacht’ayapxi. Enoc, Matusalén, Lamec ukat Noé jupanakax Enocan uñacht’ayat nayrïr angelan purinitapampi qalltkir sarnaqäw uñacht’ayapxi, uka sarnaqäwinxa Lamecax payïr angeljam purini, Matusalénasti Lamecax uñacht’ayki uka payïr angelan yatiyäwipar ch’am churki uka chika aruman art’äwjam puriniraki; ukatsti Noé jupax kimsïr angeljamax uma juicion jist’antat punkupwa uñacht’ayi.

Lamech chachax Uma Juicio puriniñapatak phisqa mara faltkipanwa jiwäna, ukat ukax niya puriniñampïski uka domingo uru imañ ley utjkipan punku jist’antatäñapatak uñacht’äwjam amuyt’at phisqa mara faltaskatapwa uñacht’ayi. Lamech chachax 777 maranïkasin jiwkäna uka pachaw atipt’ir iglesian sellomp chimpuntatäñapax phuqhasi. Ukatsti, arcan punkupax milagro tuqi jist’antatäñapatak paqallqu uru faltkipanwa uywanakax arcar mantañ qalltapxäna.

Matusalén jiwkäna uka uruxa uka paqallqu urunakat nayrïr urünwa. Punku janïr jist’antatäkipanxa, qhipa iwxt’äwixa pä tuqini yatiyäwïnwa: uywanak uñjkañjam uñacht’ayañampi chikaw jiwawayapki uka taqi jaqinakat sipansa juk’amp maranak jakawaykäna uka jaqin taqpach sarnaqäwipan yatiyatäskäna uka profeciax phuqasïna. Uka profeciaxa Matusalén sat sutipanwa utjäna; uka sutixa ‘jupax jiwkani ukhaxa, ukax jutani’ sañ muni.

Jaqinakatak qhipa amuyt'ayir yatiyäwixa, profecian phuqasiñap laykuxa, pä tuqini yatiyäwïñapapuniwa, kunjamtï mä chiqat yaqha chiqar sariri animalanakan paqallqu urunakapaxa uñacht'ayki ukhama; uka urunakaxa Matusalenan jiwatapampiwa qalltäna, Enocax yuqapan sutip tuqi yatiykäna uka profeciap phuqasa. Animalanakan mä chiqat yaqha chiqar saräwipana paqallqu urunakapaxa, Matusalenan jiwatapampi ukhamarak mä chiqat yaqha chiqar sariri animalanakampi uñacht'ayat pä tuqini yatiyäwixa kimsïr angelan sellumpi chimpuntañ yatiyäwipätapwa uñacht'ayi. Jesusaxa qalltapampipuniwa tukuyäwi uñacht'ayi, ukatsti Apocalipsis libronxa, Apocalipsis tunka kimsaqallquni jaljankir kimsïr angelaruxa pusi jisk'a t'aqankir payïr aruwa mayachasi, kunjamtï chika aruma art'äwixa payïr angelan yatiyäwipar mayachasïna ukhama. Qhipa amuyt'ayir yatiyäwixa manqha tuqinkiri ukhamarak anqa tuqinkiri yatiyäwjamapuniwa uñacht'ayasi, kunjamtï Apocalipsis libron iglesianakampi sellunakampi taypin utjki uka profecía tuqit mayacht'asïwixa uñacht'ayki ukhama. Daniel tunka mayani jaljan qhipa amuyt'ayir yatiyäwixa norte tuqita ukhamarak inti jalsu tuqita yatiyäwiwa. Matusalenampi mä chiqat yaqha chiqar sariri animalanakampixa, Noen urunakapanxa, pä tuqini qhipa amuyt'ayir yatiyäwïnwa.

777 chimpuni Lamechan jiwañapax muyuntäwin qalltäwipampiw chikachasi, uka pachanwa Ezekielan warmipax jiwäna. Sethat jutir wawanakampi uñacht’ayat jan jithiqtirinakax uka pachanwa sellumpi chimpuntatäpxi, ukat uka pachanarakwa Cainat jutir wawanakampi uñacht’ayat jaqinakax chimp katuqapxi. Enochax Adamat jakthapit paqallqïrïnwa, ukat jupax mä pachan alfa thakhi chimpupwa uñacht’ayi; uka pachax qhipïr miräwimpi nayrïr miräwimpiw tukusi, panpachaniw kimsaqallqu jakhumpi uñacht’ayatäpxi. Lamech sutini panpachaniw yant’äwi pachan tukusiñap uñacht’ayapxi, ukat Lamechan jiwañapax muyuntäwin qalltäwipan

yant’äwi pachan jist’antat punkupwa uñacht’ayi.

Enoch chachax profecian sarnaqäwipan alfapänwa, ukat profeciarjamax profecian sarnaqäwipan mä omegap uñt’ayañapapuniwa. Uka omegax jiwañ jan mallt’as nayra mundot machaq mundor sarapkäna uka kimsaqallqu almanakan uñacht’ayatawa. Enoch chachasa uka kimsaqallqu almanakasa machaq uraqir janïr purkasax janiw jiwañ uñjapkänti. Animalanakax yaqha chiqar sarxapkäna uka paqallqu urunakanwa nayra mundox tukusïna, machaq mundosti jan jallu utjkäna uka paqallqu urunakampiw qalltäna. Ukatsti, payïr phaxsin tunka paqallquni urupat qalltasinxa, pusi tunka urumpi pusi tunka arumampiw jalluntäna. Umax pataka phisqa tunkani urunakaw uraq patxan ch’amanïskakïna, paqallqïr phaxsin tunka paqallquni urupkama; uka urunwa arcax Ararat qullunakxar sayt’äna.

Phisqa phaxsi

Apocalipsis llätunkïr jaljanxa phisqa phaxsi tuqit pä testigow utji, ukat uka jaljanxa pacha tuqit kimsa mayj mayja profecianakaw utji. Nayrïr phisqa phaxsixa phisqïr jisk’a t’aqanwa qhanañchata; payïr phisqa phaxsixa tunkïr jisk’a t’aqankiwa, ukat kimsa patak llätunk tunka mayani marampi tunka phisqani urumpixa tunka phisqanïr jisk’a t’aqanwa jikxatasi. 5, 10 ukat 15 jisk’a t’aqanakaxa profecían uñacht’ayat pacha qalltan phisqa phaxsi tuqit pä testigompiw Islaman pacha tuqit profeciapa uñacht’ayapxi. 5 ukat 10 jisk’a t’aqanakaxa paypachaniw phisqa phaxsi pacha uñacht’ayapxi, ukhamasti, siqi patxaru siqi, phisqïr jisk’a t’aqampi tunkïr jisk’a t’aqampi jakthapitaxa tunka phisqaniw utji. Ukhamasti, nayrïr phisqa phaxsixa 15 ukawa, ukat kimsa patak llätunk tunka mayani marampi tunka phisqani urumpixa 15 jisk’a t’aqanwa qhanañchata. 5, 10 ukat 15 jisk’a t’aqanakan siqichäwipampi utt’äwipampixa tunka phisqani jakhu pä kutiw uñacht’ayapxi, ukat jakthapitaxa tunka phisqani churki uka nayrïr pä jisk’a t’aqanakanxa, patak phisqa tunkani mara uñacht’ayir pacha tuqit pä profecianakaw utji.

Tunka phisqani jisk’a t’aqaxa kimsa pataka llätunka tunka mayani maranakampi tunka phisqani urunakampit parliri pacha tuqita profecíwa uñacht’ayi. Cristoxa tunka phisqani jakhu kimsa jisk’a t’aqanakaruwa sawuntawayi, ukatxa uka pachpa jisk’a t’aqanakana qhanañchata profecíana pachapa apnaqasaxa, phisqa ukhamaraki tunka jisk’a t’aqanaka yapthapisina uñacht’ayata 15 jakhwa yaqhachäna, tunka phisqani jisk’a t’aqampi chikachataxa tunka phisqani jakhu pä kuti uñstayañataki. Ukatsti Cristoxa maynit maynikama chikt’ata kimspacha profecíanakxa tunka phisqani urunakampiwa tukuyäna.

Aka jalja amuyt’añatakixa, 627 maran Nínive markan apaskäna uka nuwasiwiw wali wakiskirixa; uka nuwasiwit phisqa mara qhipatxa, 632 maran Mohammed jiwäna, uka jiwatapampiw phisqa phaxsinakat parlir nayrïr profeciaxa qallti. Mohammed jiwatapat tunka mara qhipatxa, Persia markan ejercitonakapaxa tukjatäpxänwa, Persia ukat Roma uka pä ch’amani markanakax paypachaw atipjatäpxani sas Mohammed nayratpach yatiyataparjama. Ukhamasti, Apocalipsis libron llätunkïr jaljapaxa, Persia ukat Roma markanak taypin Nínive markan apaskäna uka nuwasiwit qalltiri mä sarnaqäw siqimpiw qallti. Ukat phisqa mara qhipatxa Mohammed jiwxi, ukhamatwa phisqïr jisk’a t’aqankir pataka phisqa tunka maranakaxa qallti. Tunka mara qhipatxa,

642 maran Nahavand markan nuwasiwin Persia markaxa atipjatawa. Islam ukaxa Nahavand markan nuwasiwirux “atipjäwinakan atipjäwipa” sasaw sutichäna. Apocalipsis libron llätunkïr jaljapan nayrïr tunka phisqani maranakapaxa, nayraqat phisqa mara, ukxarusti tunka mara utjki uka pacharuw uñacht’ayi. Pacha tuqit parlir qhipïr profeciaxa 1840 maran llumpaqa phaxsin 11 urupanwa tukusïna. Uka luräwit tunka uru nayraxa, Josiah Litch chachaxa otomanonakan jilankañap tukusiñapat machaqt’ayat nayratpach yatiyäwipxa qillqatan uñt’ayäna. Apocalipsis libron llätunkïr jaljapankir Islam ukan qhipïr tunka phisqani urunakapaxa, Josiah Litch chachan luräwipampi, nayraqat phisqa ururu, ukxarusti tunka ururu jaljatawa, kunattix Jesusax sapa kutiw tukuyäwxa qalltamp uñacht’ayi.

Aka toqenakatjja jutïr yatichäwinwa parlaskakiñäni.